

РАХУНКОВА ПАЛАТА

вул. М. Коцюбинського, 7, м. Київ, 01601, тел. (044) 234-95-65, 234-10-41, факс (044) 288-09-59
E-mail: rp@ac-rada.gov.ua

22.05.2019 № 04-1513

На № _____ від _____

Голові Верховної Ради України

Парубію А.В.

Щодо результатів аудиту

Шановний Андрію Володимировичу!

На засіданні Рахункової палати розглянуто та затверджено Звіт про результати аудиту ефективності управління матеріальними цінностями державного матеріального резерву і за підсумками обговорення прийнято рішення.

На виконання вимог частини першої статті 37 Закону України "Про Рахункову палату" інформуємо.

Установлено, що кошти у сумі 1 740 802,8 тис. грн, виділені у 2017–2018 роках на управління матеріальними цінностями державного матеріального резерву, використано неефективно внаслідок несвоєчасного, неповного та непродуктивного ухвалення управлінських рішень як Міністерством економічного розвитку і торгівлі України, так і Державним агентством резерву України. Виявлено низку порушень і недоліків, які негативно вплинули на процес управління матеріальними цінностями державного матеріального резерву, та недоотримання надходжень до державного бюджету через незастосування санкцій (неустойки) до постачальників продукції. Зокрема, встановлено факти використання бюджетних коштів із порушенням (недотриманням) вимог законодавства – 321 123,1 тис. грн, неефективного управління бюджетним ресурсом – 62 120,4 тис. грн, неекономічного використання бюджетних коштів – 13 676,5 тис. грн, завдання збитків державному бюджету та нерезультативних витрат – 4 826,0 тис. грн, порушення вимог законодавства у сфері бухгалтерського обліку – 5 419,4 тис. гривень. За розрахунками аудиторів, обсяг можливих недонадходжень до державного бюджету – 245 610,0 тис. гривень.

Міністерство економічного розвитку і торгівлі України (далі – Мінекономрозвитку) як головний розпорядник бюджетних коштів та Державне агентство резерву України (далі – Держрезерв) як відповідальний виконавець бюджетних програм не забезпечили належного виконання покладених повноважень щодо реалізації у 2017–2018 роках бюджетних програм "Керівництво та управління у сфері державного резерву" (КПКВК 1203010), "Обслуговування державного матеріального резерву" (КПКВК 1203020), "Накопичення (приріст) матеріальних цінностей державного матеріального резерву" (КПКВК 1203040).

Відсутність координації дій між керівниками Мінекономрозвитку та Держрезерву

є головною причиною неефективного управління матеріальними цінностями та витрачання виділених на зазначені цілі бюджетних коштів.

Посадовими особами Держрезерву, державних підприємств та організацій допущено низку недоліків, а також порушення, які можуть мати ознаки кримінальних правопорушень.

Так, Держрезервом незаконно отримано безоплатних послуг на суму 1 230,4 тис. грн від Державної організації "Комбінат "Прогрес", яка належить до сфери його управління та утримується за кошти державного бюджету, а саме:

- усупереч забороні, встановленій Законом України "Про запобігання корупції" (стаття 54), **Держрезерв одержав від юридичної особи (ДО "Комбінат "Прогрес") неправомірну вигоду у формі безоплатних послуг на загальну суму 1 096,7 тис. грн (у 2017 році – 682,9 тис. грн, у 2018 році – 413,8 тис. грн) з охорони будівлі, в якій розташовано апарат Держрезерву, що свідчить про ознаки спричинення тяжких наслідків державним інтересам та завдання матеріальної шкоди ДО "Комбінат "Прогрес". Встановлені факти мають ознаки кримінального правопорушення в частині зловживання владою або службовим становищем з метою одержання будь-якої неправомірної вигоди для юридичної особи, що завдало істотної шкоди охоронюваним законом інтересам держави;**

- усупереч забороні, встановленій Законом України "Про запобігання корупції" (стаття 54), **Держрезерв одержав від юридичної особи (ДО "Комбінат "Прогрес") неправомірну вигоду у формі безоплатних послуг, а саме послуг службового автомобіля марки Toyota Camry (реєстраційний № АА 4460 ІЕ) та водія, у 62 випадках (у 2017 році – 27, у 2018 році – 35), за розрахунками аудиторів, на суму 133,7 тис. грн, що свідчить про ознаки спричинення істотної шкоди державним інтересам та завдання матеріальної шкоди ДО "Комбінат "Прогрес". Встановлені факти мають ознаки кримінального правопорушення в частині зловживання владою або службовим становищем з метою одержання будь-якої неправомірної вигоди для фізичної особи, що завдало істотної шкоди охоронюваним законом інтересам держави.**

Через неналежне виконання посадовими особами Держрезерву обов'язків у 2017–2018 роках **було прийнято неякісно надані послуги із зберігання зерна (якість якого погіршилася або яке зіпсувалося) та сплачено за них 4 143,4 тис. грн (ДП "Хлібна база № 76" – 3 440,8 тис. грн, ДП "Новотроїцький елеватор" – 702,6 тис. гривень).** Встановлені факти можуть мати ознаки кримінального правопорушення в частині службової недбалості, що спричинило тяжкі наслідки інтересам держави.

У порушення вимог Закону України "Про державний матеріальний резерв" (частина перша статті 9) та Інструкції про оформлення операцій з матеріальними цінностями державного матеріального резерву (підпункт 1.2.6), затвердженої наказом Мінекономрозвитку від 24.09.2012 № 1042, зареєстрованим у Мін'юсті 16.11.2012 за № 1925/22237, до державного резерву закладалися матеріальні цінності та оплачувалася їх вартість без належного підтвердження якості. **Як наслідок, посадовими особами Держрезерву, які підписували відповідні документи, завдано тяжких наслідків інтересам держави**

на загальну суму 318 413,0 тис. гривень.

Усупереч вимогам законодавства та умовам договорів **якість закладеного до державного резерву у 2017 році 9 578,5 тонни палива дизельного вартістю 240 100,6 тис. грн належно не підтверджено** сертифікатами відповідності та паспортами якості (не містили окремих показників), а також деклараціями про відповідність (підписані посадовими особами виробників, а не оформлені згідно із ДСТУ ISO/IEC 17050-1:2006 постачальниками).

Зазначене дизельне паливо зберігається в державному резерві без документів про якість, а саме сертифіката відповідності та паспорта якості, які втратили чинність через завершення строку його зберігання (згідно із ДСТУ 7688:2015 – 1 рік), а саме: ДП-Арк-Євро5-ВО – з 10.02.2018, "ДТ-3-К5, клас 2" – у II кварталі 2018 року.

Водночас 6 386,9 тонни дизельного палива марки "ДТ-3-К5, клас 2" розміщено в двох резервуарах, при цьому до кожного закладено паливо з різною датою виготовлення і відповідно з різним строком зберігання.

Встановлені факти можуть мати ознаки кримінального правопорушення в частині зловживання владою або службовим становищем, що спричинило тяжкі наслідки інтересам держави.

Крім того, унаслідок незабезпечення Держрезервом двостороннього виконання договору від 31.01.2017 № юр-2/42п-2017 (пункт 3.2 розділу III "Порядок здійснення оплати"), укладеного з ТОВ "Торговий Дім "СОКАР Україна" щодо поставки палива дизельного, несвоєчасно проведено розрахунки за поставлену продукцію. Як наслідок, Господарським судом м. Києва за позовом постачальника ухвалено рішення про стягнення з Держрезерву 11 528,4 тис. грн штрафних санкцій (апеляційне оскарження цього рішення триває), що може призвести до неекономного та нерезультативного витрачання цих коштів у разі ухвалення рішення про стягнення цієї суми.

У цілому **через залучення посередників до поставок при закладці палива дизельного неекономно використано 10 482,7 тис. грн з державного бюджету.**

При цьому у зв'язку з перенесенням термінів постачання **без застосування до постачальників санкцій** (неустойки), передбачених Законом України "Про державний матеріальний резерв" (частина третя статті 14) та умовами договорів, **втрачено можливість надходження до державного бюджету коштів на загальну суму 80 673,1 тис. гривень.** Встановлені факти можуть мати ознаки кримінального правопорушення в частині зловживання владою або службовим становищем, що спричинило тяжкі наслідки інтересам держави.

Усупереч вимогам законодавства та умовам договорів **якість закладених до державного резерву у 2017 році 1 200 000 банок консервів м'ясних вартістю 61 980,0 тис. грн належно постачальником не підтверджено**, а саме висновком санітарно-епідеміологічної експертизи та ветеринарними документами.

При поставці 599 672 банок консервів м'ясних у порушення вимог Закону України "Про державний матеріальний резерв" (частина перша статті 9) також **належно не підтверджено якість упаковки** (споживча тара "Банки металеві для консервування").

Встановлені факти можуть мати ознаки кримінального правопорушення

в частині зловживання владою або службовим становищем, що спричинило тяжкі наслідки інтересам держави.

У цілому **через залучення посередників до поставок при закладці консервів м'ясних неекономно використано 648,0 тис. грн з державного бюджету.**

При цьому у зв'язку з перенесенням термінів постачання **без застосування до постачальників санкцій** (неустойки), передбачених Законом України "Про державний матеріальний резерв" (частина третя статті 14) та умовами договорів, **втрачено можливість надходження до державного бюджету коштів на загальну суму 30 173,4 тис. гривень.** Встановлені факти можуть мати ознаки кримінального правопорушення в частині зловживання владою або службовим становищем, що спричинило тяжкі наслідки інтересам держави.

Усупереч вимогам законодавства та умовам договорів **якості закладених до державного резерву у 2017 році 762 000 банок консервів рибних вартістю 16 332,4 тис. грн при поставці продукції не підтверджено** висновком державної санітарно-епідеміологічної експертизи на споживчу тару ("Банки металеві для консервування").

Встановлені факти можуть мати ознаки кримінального правопорушення в частині зловживання владою або службовим становищем, що спричинило тяжкі наслідки інтересам держави.

Через залучення посередників до поставок при закладці консервів рибних неекономно використано 1 689,7 тис. грн коштів державного бюджету.

При цьому у зв'язку з перенесенням термінів постачання **без застосування до постачальників санкцій** (неустойки), передбачених Законом України "Про державний матеріальний резерв" (частина третя статті 14) та умовами договорів, **втрачено можливість надходження до державного бюджету коштів на загальну суму 6 434,0 тис. гривень.** Встановлені факти можуть мати ознаки кримінального правопорушення в частині зловживання владою або службовим становищем, що спричинило тяжкі наслідки інтересам держави.

У цілому дії (практично бездіяльність) посадових осіб Держрезерву щодо укладання додаткових угод до договорів для перенесення термінів постачання матеріальних цінностей (не враховуючи договорів щодо поставки палива дизельного, консервів м'ясних та рибних) **без застосування до постачальників санкцій** (неустойки) за прострочення поставки, недопоставку (неповне закладення) матеріальних цінностей до державного резерву, передбачених Законом України "Про державний матеріальний резерв" (частина третя статті 14) та умовами договорів, **призвели до втрати можливого надходження у 2017–2018 роках до державного бюджету, за розрахунками аудиторів, 128 329,5 тис. гривень.**

При ухваленні управлінських рішень під час визначення очікуваної вартості предметів закупівель Держрезервом **не враховувався чинник залучення до торгів широкого кола виробників відповідної продукції,** що зумовило участь посередників (іноді і декількох) і, як наслідок, **призвело до неекономного використання бюджетних коштів при закупівлі олії соняшникової та чаю в обсязі 856,1 тис. гривень.**

Головою Держрезерву Мосійчуком В.А. з 06.04.2018 по 13.08.2018 взято зобов'язання в обсязі 323 549,5 тис. грн шляхом укладання 10 договорів про закупівлю товарів за бюджетні кошти та закладення цих товарів до державного резерву. **У порушення вимог частин другої та третьої статті 48 Бюджетного кодексу України взято зобов'язання без відповідних бюджетних асигнувань (58 897,7 тис. грн), передбачених кошторисом на 2018 рік** (станом на 13.08.2018) за бюджетною програмою "Накопичення (приріст) матеріальних цінностей державного матеріального резерву" (КПКВК 1203040) за КЕКВ 3150 "Створення державних запасів і резервів", у сумі 264 651,8 тис. гривень. Оскільки взяття таких зобов'язань згідно з пунктом 20 частини першої статті 116 Бюджетного кодексу України є порушенням бюджетного законодавства, керівником контрольної групи складено стосовно Голови Держрезерву Мосійчука В.А. протокол про адміністративне правопорушення, передбачене частиною третьою статті 164¹² Кодексу України про адміністративні правопорушення (зареєстрований 04.02.2019 за № 2), та відібрано пояснення за цим фактом.

Держрезервом унаслідок прийняття несвоєчасних, неповних та необґрунтованих управлінських рішень допущено у 2017–2018 роках:

- збитки державного бюджету та нерезультативне використання **682,6 тис. грн, які стягнено з Держрезерву у безспірному порядку на підставі рішень суду;**

- неефективне та непродуктивне управління коштами загального фонду державного бюджету в обсязі **3 222,7 тис. грн, які залишилися невикористаними.**

Неефективне управління Держрезервом підпорядкованими йому державними підприємствами та організаціями, а також тривала відсутність належного контролю, створили передумови для системних порушень та недоліків у їх діяльності.

Державним підприємством "Новотроїцький елеватор":

не забезпечено недоторканості та належного зберігання матеріальних цінностей державного резерву, що спричинило нестачу зерна, яка виникла у попередній період, в обсязі 400,7 тонни (пшениця 2 класу, жито групи А 3, просо). За результатами зачистки пшениці та проса у 2017 році виявлено 32,264 тонни невинуватеної нестачі. Заходи для відшкодування нестач (загальною балансовою вартістю 563,7 тис. грн) не вживалися;

у супереч вимогам пункту 1 статті 10 Закону України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" та абзацу другого пункту 7 розділу I Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань, затвердженого наказом Мінфіну від 02.09.2014 № 879 (зареєстрований у Мін'юсті 30.10.2014 за № 1365/26142), у 2017 році–I півріччі 2018 року інвентаризації та обліку майна не проведено. Облікові дані щодо основних засобів у розрізі об'єктів та активів, а також переліки фактично наявного майна на звітні дати 2017–2018 років, у підприємства відсутні;

протягом тривалого часу накопичувалася заборгованість із заробітної плати, яка впродовж 2017–2018 років зростає на 287,5 тис. гривень.

Державною організацією "Комбінат "Рекорд":

допущено використання у 2017 році та I півріччі 2018 року з недотриманням вимог законодавства власних надходжень в обсязі 383,2 тис. грн на заходи, не спрямовані на організацію додаткової

(господарської) діяльності, як це передбачено Бюджетним кодексом України (абзаци п'ятнадцятий та сімнадцятий частини четвертої статті 13);

не забезпечено дотримання вимог Порядку складання, розгляду, затвердження та основних вимог до виконання кошторисів бюджетних установ, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 28.02.2002 № 228, зокрема в частині **складання обґрунтовуючих розрахунків до проектів кошторисів на 2017 рік (планування діяльності)**, що відповідно до пункту 16 частини першої статті 116 Бюджетного кодексу України є порушенням бюджетного законодавства. Як наслідок, у 2017 році **використання коштів спеціального фонду державного бюджету в обсязі 1 096,5 тис. грн не було зорієнтовано на досягнення запланованих результатів.**

Під час проведення аудиту Держрезервом усунуено, як це вимагає Закон України від 21.09.2006 № 185-V "Про управління об'єктами державної власності" (пункт 24 статті 6), невідповідність окремих положень Статуту Державної організації "Комбінат "Рекорд" чинному законодавству, яка існувала близько трьох років.

Державною організацією "Комбінат "Прогрес" не забезпечено дотримання вимог частини першої статей 3 та 4 Закону України "Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень" щодо **реєстрації речових прав на три земельні ділянки**, дозвіл на розроблення проекту землеустрою яких надано рішенням Київської міської ради у 2014 році.

Державним підприємством "Хлібна база № 76":

не забезпечено дотримання вимог частини першої статей 3 та 4 Закону України "Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень" щодо **реєстрації речових прав на безоплатно передане** згідно з розпорядженням Кабінету Міністрів України від 03.08.2011 № 744-р та наказом Держрезерву від 08.08.2011 № 142 **нерухоме майно** державного підприємства "Вознесенський КХП" (будівлі), **а також на відповідні земельні ділянки** (крім ділянки в с. Мартинівка);

усупереч вимогам статті 4 та частини п'ятої статті 9 Закону України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні", пункту 10 Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 "Дохід", затвердженого наказом Мінфіну від 29.11.1999 № 290, підпункту 3.5 Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку, затвердженого наказом Мінфіну від 24.05.1995 № 88, та пункту 19.17 наказу Державного підприємства "Хлібна база № 76" від 17.12.2014 № 79-1р "Про організацію бухгалтерського обліку та облікову політику підприємства з 01.01.2015" **в бухгалтерському обліку занижено дохід від надання послуг із відповідального зберігання зерна державного матеріального резерву на загальну суму 5 419,4 тис. грн (2017 рік – 1 873,8 тис. грн, I півріччя 2018 року – 3 545,6 тис. грн) та не відображено відповідного обсягу заборгованості Держрезерву за ці послуги.** Отже, ДП "Хлібна база № 76" допущено порушення вимог законодавства у сфері бухгалтерського обліку на загальну суму 5 419,4 тис. грн, що спричинено безвідповідальним ставленням керівника та головного бухгалтера підприємства до виконання своїх посадових обов'язків. Державним підприємством "Хлібна база № 76" листом від 19.02.2019 № 91/7 повідомлено про усунення зазначеного

порушення.

Кабінетом Міністрів України, Мінекономрозвитку та Держрезервом вжито окремих заходів, у тому числі щодо вдосконалення нормативно-правового забезпечення управління матеріальними цінностями державного матеріального резерву, спрямованих на реалізацію рекомендацій Рахункової палати. Проте через недостатність вжитих заходів з додаткового контролю, реалізацію і нині актуальних рекомендацій не завершено.

Правове забезпечення управління матеріальними цінностями державного матеріального резерву в цілому є сформованим, але не дає можливості функціонувати системі в оптимальний спосіб, витратити бюджетні кошти на закупівлю, закладення та зберігання матеріальних цінностей ефективно, продуктивно та результативно. Вказане зумовлює необхідність розроблення проекту закону України про внесення змін до законодавства для оптимізації системи управління матеріальними цінностями державного резерву, а також порядку формування, розміщення та проведення операцій у цій сфері.

Належного внутрішнього аудиту в системі державного матеріального резерву у 2017–2018 роках не забезпечено, оскільки існуючі системні проблеми щодо управління матеріальними цінностями, планування видатків та використання бюджетних коштів не виявлялися, що створило умови для недоліків та порушень, виявлених під час аудиту.

Рахункова палата надіслала до Кабінету Міністрів України, Мінекономрозвитку, Держрезерву низку пропозицій, спрямованих на покращення управління матеріальними цінностями державного матеріального резерву, а також поінформує Державне бюро розслідувань та Національне антикорупційне бюро України про факти виявлених порушень, які мають ознаки кримінальних правопорушень за статтями 364 та 367 Кримінального кодексу України.

Надається в порядку інформування.

З повагою

Голова

В. В. Пацкан